

ZBORNIK

Glasilo „Zbora svečenikov sv. Pavla v Gorici“
in „Zajednic presv. Srca Jezusovega“.

Uredništvo: Gorica, V. G. Carducci 4/II.

Dne 15. oktobra 1922

Izhaja 15. dan vsakega mesca.

SOBRATJE!

Rednega ishajanja našega »Zbornika« smo pogrešali. Raztreseni smo po vaseh naše dežele in vedno težje postaja naše občevanje med seboj. Časi, v katerih živimo, naloge, katere naj med ljudstvom izvršimo, stanovski interesi, katere naj zastopamo, pridobivajo od dne do dne drugo lice. Kaj nam preostaja drugega, nego da se oklenemo našega stanovskega glasila, ki bo od zdaj naprej izhajalo *redno vsak mesec*, četudi morda samo na 4 straneh. Poglobitev teološkega znanja, kulturna orientacija, cerkveno življenje, kronika našega društvenega gibanja v »Zboru«, prosvetno delo med narodom, stanovske koristi, premeščenja, misijoni in še mnogo podobnega bo polnilo po možnosti strani našega lista. Za umetniško stran obnove naših cerkva bo posebno važen članek, ki ga je obljubil gosp. ravnatelj Mantuani iz Ljubljane. Po vrhu pa še nekaj novega! Odprli bomo kotiček za vprašanja in odgovore v bogoslovnih in cerkvenih stvareh. Pridobili smo s' zato strokovnjakov. Ako bo imel naš list med sobratu dosti sotrudnikov, upamo da bo uspeval z božjo pomočjo.

Uredništvo.

Duhovnik v prosvetnem delu.

X.

Ravno ko pišem ta članek, prepevajo mestni zvonovi turobno pogrebno pesem dvajsetletnemu: Pa da je umrl tako mlad! Bil je v družbi, kjer je doma razbrzdano. »Stavimo, da ne popiješ 5 litrov vina in 4 litre žganja« — tako so ga vzpodbujali »abstinenci.« Poba je bil prešeren in je pil. Liter za litrom je praznil in pri zadnjem je obstal — bil je to v istini zadnji liter v njegovem življenju. — Je to silno kličoč slučaj, ki pa sumarično ni izoliran v našem ljudstvu. Imamo med našo mladino zlasti v povojni dobi nešteto modernih Sizifov, ki kličejo po rešitvi iz moralne mlakuže. Teh klicev ne čujemo. Nekako otopeli smo zanje, ker se nam zde vsakdanji. In vendar je zlasti v naših dneh, ko je mladina izpostavljena težjim zablodam, kot včasih, ko jo takorekoč vse zavajala v imoralizem, potrebno ne-le svarilno delo s prižnic, temveč rešilno delo med mladino samo.

Motna reka erotičnih ekscesov, Baknovih valov in seksualne perversnosti se vali mimo nas. Ni dovolj, da stojimo ob bregu in kličemo — mi rabimo plavačev,

veslačev, krmilarjev, ki bi plavali in jadrati temu toku nasproti ter rešili to, kar se vsaj rešiti da. Mi kričimo po narodnostni in krajevni harmoniji, medtem ko preslišimo one odurne, rezke disonance, ki so se ob našem brezdelju nasrkale vse polno versko-moralne brezbrčnosti, ki proizvajajo v opuščeni mladini akorde, polne vinskih in veneričnih nians. — Pozabili smo, da imajo cerkve štiri stene in strop in da so naše pridige glas vpiljočega, ki sega kvečjemu do teh sten. Zato je umevno, da se je mladina privadila hoditi v cerkev in iz cerkve, kot na plesišče in s plesišča. Glas velikega Leona je semtertja zamrl v nas, ker smo se umaknili vsled komodnosti in navidežne sanacije v zatišje, prepuščajoč mladino samo sebi ali drugim, ki žanjejo to, kar smo mi preje v desetletjih sejali. Naš aktivizem je vsled fraz prešel v indiferentnost, če ne v popolno pasivnost. Okrog in okrog nas škriplje harmonika, divja maskirani Karneval, odmeva Luciferjeve himne, mi pa smo postali speči učenci na oljski gori. Semtertje nas prosi in vabi mladina, opozarja kristna knjiga in pol prazna cerkev v nedeljskih popoldnevih, mi pa se držimo karakterističnega: dormite et requiescite!

Onim pionirjem, ki se zavedajo resnosti trenutka, se smejemo, imamo jih za rušilce sloge, dočim sami indirektno pomagamo rušiti ono duševno slogo, ki jo propagiramo v cerkvi. Da, celo oni delavci, ki orjejo in sejejo narodne brajde — morajo vsled nevem kakšnih kompaktno orati le z rokavicami, bolj po vrhu in še to večinoma ne kot orači, ampak kot pritiskači in vlačilci.

Nič čudnega, če nam padajo le drobtinice, dočim drugi režejo mastne kose.

Nujno je potrebno tudi za javnost, za društveno delo — ut praedicetur Christus. Zadnji čas je, da rešimo narodne in verske finance, dokler se da. V ta namen se moramo odreči nujno onemu egoističnemu udobju in začeti z apostolskim delom ne-le v cerkvi, temveč tudi v javnosti. Zdi se mi, kot bi nas naše verske in prosvetne organizacije na ves glas klicale, da naj jim damo hrbtenice, sicer se zlomijo v tej vihri zabav. Žalibog, da nam ta naša brezbarvna društva ne dajejo več onega, kar bi morala: ne vzgajajo nam značajev. Nič čudnega! Značaj rodi vera; kjer se pa ta potisne na ljubo raznim obzirom v podstrešje, nastopi v hišo duh, ki zna vzgajati mehkužnost in gobezdavost, ošabnost in domišljavost — ne pa kremenitosti in načelnosti.

Odkrito rečeno: čas je, da pridemo do spoznanja; naša prosvetna organiza-

cija ne more in ne sme biti nevtralna. Mi imamo svoje svetovno naziranje, ki mora odsevati tudi iz predavanj, gledaliških predstav, pevskih komadov — skratka: iz celega društvenega delovanja. V tem oziru ne moremo priznati nobenih notranjih kompromisov.

Organizacija brez svetovnega naziranja je dan brez svetlobe. Poudarjam pa, da radi svojega svetovnega naziranja ne smemo prezirati onih, ki imajo svojega »boga«, ker vemo, kako težka je notranja orientacija in od koliko zunanjih faktorjev zavisi. Vsaka brutalnost, sovražnost in osebna zavist mora utihniti zlasti v dneh, ki zahtevajo, da se čutimo eno družino. S tem pa ni rečeno, da se zahteva od nas tudi načelna kooperacija z onimi, ki imajo v svojem prosvetnem delu drugi vzor in namen, kot mi. Lahko delujemo drug poleg drugega, nikar pa drug z drugim; znano je namreč, da v tem slučaju vedno odnesejo drugi polne malhe, mi pa prazen žep.

Teh nazorov je duhovščina v vseh socialno probujenih deželah Evrope. Neverjetna je energija in načelnost s katero dela nemška duhovščina med organizacijami. Da, še celo dežela Husitov je prišla do prepričanja, da je isti svetovni nazor edina prava podlaga kulturnemu delu. Pač pa priznam, da velja za različne kraje različna taktika. Kakor čujemo, se je zasnova v Gorici naša prosvetna centrala z imenom: Prosvetna Zveza.

Namen tej zvezi je, da goji in širi krščansko misel in narodno zavest med vsemi včlanjenimi društvi. Zato je na razpolago pri ustanavljanju, izpopolnjevanju in podpiranju vseh članic. Upati je, da se v kratkem zasnujeta v okvirju te Zveze dve sekciji: ena za fante in druga za dekleta.

Pričakujemo, da bo preč. duhovščina spoznala nujnost in potrebo te akcije, da bo vrgla vso svojo energijo v delo za versko-moralno sanacijo naše mladine in vsestransko podpirala to velevažno gibanje, od katerega je zelo odvisna bodočnost našega ljudstva in njegovega verskega življenja.

Vprašanje o samostojnosti vikarijatov.

DR. JOSIP LIČAN.

Od več strani se je izrekla želja, naj bi »Zbornik« pojasnil zadevo goriških vikarijatov. Stvar postaja vedno bolj važna. Prešli smo v področje nove države, v kateri nim oblastnikom so več ali manjake navdušili z zadeve, ki so se razvile v katehetova osebno

avstrijske zakonodaje. Sicer ima ta zakonodaja gledé kongruie še veljavo, a prej ali slej utegne priti do tega, da se ista ukiné in nadomesti z zakonskimi predpisi stare Italije. To bi bil sam ob sebi hud udarec za našo duhovščino. A če tudi do tega ne pride, obstoji nevarnost, da razsojajo oblastniki naše zadeve s kriteriji pridobljenimi pri razlogi laške zakonodaje. Tozadevni zakon o kongruui pozna v fari le enega samostojnega dušnega pastirja (župnika), vsi drugi v dotični fari nastavljeni pastirji so odvisni. Če se to na naše razmere aplicira, bi le oni, ki nosi naslov župnika, dobival kongruo samostojnega dušnega pastirja, vsi drugi, ki se imenujejo kurati ali vikarji, bi bili potisnjeni na nivo odvisnih ekspozitov, če ne kaplanov. Škoda in krivica, ki bi zadela našo duhovščino, je na dlani. Razmere narekujejo duhovščini potrebo, da je z dokazi o svojih pridobljenih pravicah dobro podprta. Nad vse potrebno je, da smo na čistem, kaj je z našimi kurati in vikarji. Imeti moramo pripravljeno gradivo, s katerim lahko vsak čas *dokažemo, da so naši kurati in vikarji od bivše avstrijske države priznani samostojni dušni pastirji*. To vprašanje je že na vidiku, načelo se je že pri pretresanju vojne odškodnine za cerkve. Vladni predpisi so uvedli tu razlikovanje med kuratnimi cerkvami (*«chiese curate»*) in drugimi. Stališče vlade pri tej točki utegne vplivati na rešitev vprašanja o samostojnosti dušnih pastirjev. Že sedaj se je treba zavarovati proti zamenjavanju pojmov *«samostojnosti»* in *«javnosti»* (*«ente pubblico»*) in napačnemu tolmačenju istih. Če je hotela vlada samovoljno — ali po vzgledu laških razmer — le eno samo cerkev v gotovem okolišu zaznamovati kot *«chiesa curata»* in *«ente pubblico»*, ne sme to ravnanje prejudicirati vprašanja o kongruui, ne sme se to tolmačiti tako, kakor da bi bil v dotičnem okolišu le en sam samostojen dušni pastir.

Dva bistveno idejno in pravno različna pojma sta *«značaj javnosti»* v smislu ital. župnijskih naredb, in *«značaj samostojnosti»*, zakonito pridobljene po obstoječih državnih predpisih.

Ne bo torej odveč, če si ogledamo nekoliko, kako so nastale naše kuracije in vikarijati ter kakoršen je njihov sedanjí pravni in dejanski položaj.

O početku vikarijatov.

Že nad sto let se vleče v naši goriški nadškofiji vprašanje vikarijatov, ne da bi bilo doslej popolnoma rešeno. Početek vikarijatov je narekovala življenska potreba. Kaplani namreč, ki so spočetka rezidirali pri materi fari, ter v razne podružnice ekskurirali, so pozneje bili — vsled oddaljenosti in velikih opravil v podružnici — prisiljeni naseliti se stalno pri tej. Tu so s privoljenjem župnika in škofa opravljali razna župnijska opravila. Imenovali so se kurati, ekspoziti, lokalni kaplani, vikarji in beneficijati. Bili so spočetka več ali manj odvisni od župnika, dokler niso zadobili na podlagi fakične neodvisnosti tudi pravno. Vse to pa se je izvršilo v večini etapah in odobrilo od državne in lokalne oblasti. — Nekateri duhovniki so se tako do neodvisnosti vsled različnih ižnie fare, ne da bi se

priklopile kaki drugi fari. To se je zgodilo zlasti pri določitvi nove državne ali škofijske meje. (n. pr. pri duhovnijah: Livek, Mernik, Dolenje, Gabrije, Branica, Stijak itd. itd.)

Zgodovinski razvoj vikarijatov.

Podlago za pravni obstoj vikarijatov dobimo: prvič v dvornem dekretu cesarja Jožefa II., z dne 9. nov. 1784. V goriški nadškofiji se je ta odlok apliciral s okrožnico škofijskega ordinarijata z dne 24. februarja 1785, št. 40, ki se glasi: *«Exequendo mandatum incliti Capitan. Circul. de die 19. et praes. de die 23. curr., quo executio Caes. Reg. Ordinationis de 9. Novembris 1784 urgetur, omnibus capellanis localibus in Comitatu Goritiae et Gradiscae existentibus iura parochialia, et in specie ius baptizandi, copulandi et sepeliendi tenore praesentium concedimus et concessam esse palam declaramus ita ut considerata iurisdictione parochis aequalis esse et isti, ut et illi proximo Decano parali subesse debent»*.

V škofijski okrožnici šte. 138 de 1785 se določa:

«Super remonstrationibus ab hoc Ordinariatu Suae Majestati circa capellanos locales eorumque a respectivis parochis dependentiam fretis eadem Sua Majestis (v. Rekr. Caes. Reg. Gubern. Terg. dd. 28-3 1785, N. 2826). sub dato 17. m. praeteriti et praesentato 2. curr. clementissime resolvit, quod parochorum iuribus iura parochialia copellanis localibus concessa, omnino destructum velit, sed antiqui capellani locales i. e. illi qui iam pro priori subsistebant in antiquo ordine manere et in ea subiectione erga parochos, in qua pro priori erant, etiam in posterum conservari debent. Si hi nequidem facultatem baptizandi, sepeliendi et copulandi habuissent, hanc facultatem omnino obtineant. — Tantum capellaniae locales recenter erectae independentes a parocho sunt et manent, et manent solummodo in tantum in nexu cum parocho, quod illis stolam dare debent.» — Z odlokom z dne 15. jul. 1786, šte. 4159, je vladni gubernij v Trstu izjavil:

«In Betreff Ausspendung der hl. Sakramente bei alten Lokalkaplanen, wird demselben zurückbedeutet: Es sei nicht ohne, dass den Pfarrern «potestate ordinaria» das Taufen, Verheirathen und Begraben zustehe, dass sie folglich dann keiner besondern Befugniss nöthig haben, so gewiss sei es auch, dass diese «potestas ordinaria» in Ansehung der Gegenstände, auf welche sich selbe erstreckt, beschränkt werden könne und dass eben dieses der Fall in Bezug auf die alten Lokalkaplane sei, als welchem die oberwähnten Handlungen in ihrem Distrikten zu verrichten zugestanden wurde. — Wäre auch diese den alten Lokalkaplanen einberäumte Macht als eine von den Pfarren delegierte anzusehen, so hätte es noch immer reine volle Richtigkeit, dass es den Pfarrern niemal frei gestellt werden könnte, dieselbe willkürlich weiter aufzuheben, wessen die höchste Verordnung vom 9. November 1784 nicht ganz deutlich ausdrückt, dass den schon derzeit ausgesetzten Lokalkaplanen die Befugniss über-

rall eingeräumt werden auch die Taufen, Kopulationen und Begräbnisse vorzunehmen.

Alles also, was zur Vermeidung unnützer Wortgezänke, und zur Beruhigung jener Pfarrer in deren Bezirk schon vormals Lokalkaplanen bestanden, dermal geschehen kann, besteht darin, dass es solchen unbenommen bleibe bei der Kirche der Lokalkaplanei wenn es ohne Beschwerde der Partheien thunlich ist oder auch bei der Pfarrkirche, wenn es die Partheien selbst anverlangten, die in der Frage stehenden Aktus ausüben. Gubrn. Erl. Triest 15/7 1786 Zl. 4159.

(Dalje.)

Iz Zbora.

Iz odborove seje »Zbora« dne 18. sept. 1922 v Gorici.

Sobr. predsednik poroča: 1. potrditev pravil od vladne strani je dosežena; 2. Zbor se je pridružil k »Federazione fra le Associazioni del Clero in Italia«; 3. »Zbor« je glasilo te federacije »F. A. C. I.« naročil; 4. Radi bolehnosti urednika, finančnih in osebnih težav se »Zbornik« ni mogel redno izdajati.

Sobr. blagajnik poroča: 1. Denarni promet lanskega leta je dosegel 27.000 lir. 2. Vsaka številka »Zbornika« nas je stala približno 2000 lir. 3. Lansko in letošnje leto je »Zbor« nabral prostovoljnih doneskov 9625 lir. Članarine pa ni mogoče natančno navesti, ker še precejšen del članov za zadnje dve leti udnine ni plačal. 4. Precejšnje svoto smo porabili lansko leto za podporo prostemu duhovniku. 5. Götovine z obrestmi vred je sedaj v blagajni 4746,90 lir.

Sobr. Predsednik predlaga ožvitev našega glasila. Nakar se sklene sledeče: 1. »Zbornik« se zmanjša na 8. strani za številko in bo glasilo našega društva. Njegova vsebina naj obsega stanovsko-koristne prispevske za občo orientacijo slovanskega duhovništva v Italiji. 2. Izhajati mora redno svak mesec v obliki 8 strani velike osmerke. 3. Uredništvo sprejme sobr. Stanič v Gorici, 4. Prva številka izide v oktobru.

Sobr. predsednik predlaga učlanjenje našega »Zbra« k »Zadružni zvezi«. Nakar se sklene, da se društvo učlani pri »Zadružni Zvezi« v Gorici in prosi za otvoritev tekočega računa z zahtevo, da se dvigne svota 4746,90 lir iz tekočega računa nabrežinske posojilnice in prepiše na naš naslov.

Sobr. Zamar predlaga znižanje letnega prispevka članov na 25 L. Predlog se sprejme s pogojem, da se za letos potirja še stara svota.

Prošnji K. T. D. v Pazinu se ustreže, to je posodi se temu društvu proti vrnitvi 1000 lir.

Prošnji »Slov. dij. zveze v Gorici« se ustreže in nakloni podpore 200 lir.

Na predlog sobr. Staniča se sklene pozvati našo duhovščino na pomoč sobratom oškodovanim za časa krnskih dogodkov.

Občni zbor naše društva se sklene združiti z nameravanim katehetskimi sestankom.

V *pojasnilo*. Naš »Zbor« je pristopil v »Zvezo duhovniških društev v Italiji« iz treh važnih vzrokov. Prvič, da odvrnemo od nas sum iredentizma, drugič, da dosežemo pravno zastopstvo članov, ki ga nudi ta »Zveza« in tretjič, da postanemo deležni dobrot blagovne zadruga tega društva. O tej zadrugi bomo obširneje govorili v prih. številki.

Sveče. Prodajalna K. T. D. bo v prihodnjih dneh nudila v nakup sveče iz tovarne g. Jerneja Kopača. Ta firma je s sbratom že iz predvojne dobe dobro znana in ne potrebuje še posebnega priporočila.

F. A. C. I. in naš »Zbor«. To glasilo združenega duhovništva v Italiji je prineslo v svoji letošnji 2. številki ob priliki naše prigrisatve poročilo, ki ga tu ponatisnemo: »Goriška sekcija naj služi v občudovanje vsem našim članom. Ti vzorni svečniki, ki so zdaj k nam pristopili, so prinesli k nam ne samo veliko število članov, pač pa tudi najživalnejšega entuzijazma. Duh. Tirgilij Šček pošiljajoč nam 30 lir za naročnino našega lista, nas navdušuje naj ne mirujemo, dokler ne bo zadnji duhovnik v Italiji organiziran v naši »Zvezi«. Na kongresu v Bolonji je naš podpredsednik povdarjal težkoče tega koraka, ampak, hvala Bogu, predsodki dežele in jezika so bili premagani, danes pozdravljamo s krščanskim in bratskim pozdravom te vzorne slovanske sobrate, ki dajajo vsem sekcijam Italije plemenit vzgled discipline in solidarnosti. Kakor je bilo razvidno iz zadnje številke našega lista so pristopili vsi kompaktno v lepem številu 320 članov. Tako dela, kdor hoče kaj doseči« (F. A. C. I.; I. IV., št. 2, str. 8.)

Konference. Kakor vse kaže se konference po nekaterih krajih ne vrši več s tistim ognjem, kakor prve čase. Danes prinašamo poročilo samo iz ene konference. Ker je moč in udejstvovanje našega »Zbora«, kakor je bilo večkrat povdarjeno, ravno v konferencah, naj se te zopet ožive. Naj pošiljajo tajniki na uredništvo.

Prinašali bomo kratka poročila, katere

Voditeljem Sodalitatis Smmi Cardis Jezui! Čas zahteva nujno, da se duhovščina z vso energijo vrže na delo na provetnem polju. Na dnevnem redu vseh konferenc, ki se vrše sedaj po deželi, bi morala biti ena glavnih točk: naša prosvetna organizacija. V ta namen sprošamo gg. voditelje konferenc, naj sporočijo tajništvu »Prosvetne zveze« v Gorici čas in kraj pove konference, pri kateri bo po možnosti poročal zastopnik »Zveze«. Tajništvo se nahaja začasno v Gorici, Via Carducci 4.

Udnina. Opozarjamo sobrate, ki za letos niso plačali članarine, naj to takoj store. Članarina znaša 25 lir. Pošlje nj se na sobrata predsednika.

Cerkvena oskrbnštva, pozor!

Katere cerkve in kakih vrst premoženje pripada k javnim bitjem, si je kr. odlok od 10. 4. 1922 pridržal pravico o tem odločiti pozneje. Kot javna bitja so se po avstrijskih zakonih smatrala vsa ona bitja, ki so polagala javno račune. Zato je zadruga porušenih cerkva takoj naznanila vso utrpelo škodo in s tem po-

dala jasn dokaz svoje upravne sposobnosti. Ker pa poznamo muhasto vlado, nismo mirovali prej, dokler ne *izsilimo načelne in jasne izjave glede klasifikacije cerkva in njihovega premoženja*. V Rimu nam niso dali v tem pogledu nobenih pojasnil. Trst na je obvestil o tem važnem vprašanju njemu podrejene urade in sicer: gen. civ. podkomis., finančno ravnateljstvo in davčni urad v Gorici ter finančno direkcijo v Trstu. *Te oblasti pa so molčale kot grob* in mi smo izvedli za okrožnico še — le potom župnega urada v Ločniku, kateremu je bila doposlana dne 6. 9. 1922 od Ufficio IX. št. 9215-7615 iz gen. civ. kom. v Trstu in ki se glasi:

»Z ozirom na kr. odlok 6. 10. 1919 št. 2094 in z ozirom na 3. odstavek kr. odloka z dne 1921 št. 1569, ki določa, da se smejo samo župne cerkve (stricte rečeno) neposredno na račun vlade popravljati ozir. vzpostavljati, medtem, ko veljajo za vse druge cerkve in njihova posestva glavna določila enotnega besedila odškodninskega zakona z dne 27. 3. 1919 št. 426, javlja podpisani gen. civ. komisar za Julijsko Krajino, da ni nobene ga zadržka, (nalla osta), ako cerkveno oskrbnštvo (župno) poskrbi za izravno popravilo vojnih škod utrpelih na svoji imovini. V dosego izplačila vojne odškodnine naj vložijo cerkv. oskrbn. redno prošnjo na finančno oblast po predpisih splošnega odškodninskega zakona.

Nadalje vas obveščamo, da se smete pri popravilu ozir. vzpostavitvi svojega poškodovanega imetja *poslužiti konsorcijev ali zadrug*. Financiranje se vrši potom Zveznega denarnega zavoda (Istituto federale di credito) ali pa drugih priklapljenih mu zavodov.

Za gen. civ. komisarja: Moncada.

Dolgi šest mesecev je bilo potreba, da pridemo enkrat do načelne izjave o cerkvah in njihovem premoženju in to potem, ko so se izjalovili vsi poskusi vladnih organov, da bi omajali naše pravno stališče. Toda tudi ta okrožnica je zavita v megleni pajčolan, skozi katerega pronica duh neodkritosrčnosti, zato smo se hoteli na licu mesta prepričati, da li je še kaj možnosti v teh ljudeh. In cav. Riva nam je zagotovil, da je zadeva s tem načelno in definitivno rešena. Podrejeni uradi so obveščeni z namenom, da se drže danih navodil.

Facit je to: iz plošnega odškodninskega zakona so izvzete samo vse juridično priznane župne cerkve, vse drugo spada pod zakon kot za zasebnike. Pa tudi župne cerkve se morejo poslužiti tega zakona, toda računati morejo edino z tisto svoto, ki jo iztisnejo potom konkordata, medtem ko ne bo država gledala na visokost troška ako se prepusti delo državnim organom. Isto velja tudi za vse ostale cerkve, ako jih prevzamejo v delo državni organi. (Kaj ne, nov besek za kaline!)

Cav. Riva trdi, da se bo morala razpisati javna dražba pri vse delih, ki presegajo svoto 50.000 Lir. Upamo pa, da to mnenje ne bo prodrlo.

Kaj storiti?

1. Zadruga bo vložila na finančno intendantco vsa naznanila, ki so bila potom nje narejena,

2. Kdor je osebno napravil naznanilo, naj je poišče ter vloži potom naše za druge.

3. Vsa prizadeta cerkvena oskrbnštva naj se včlanijo pri zadrugi.

4. Zadruga mora računati z novo orijentacijo in revidirati svoje delovanje.

Sobratje! Koliko ogromnega dela in nepotrebnih troškov bi nam bila država prihranila z jednako načelno izjavo v odloku. Toda hoteli so v kalnem ribariti. Ni se jim posrečilo. Vladni, zlasti podrejeni organi bodo še naprej sitnarili, toda zakon imamo v rokah in tega se držimo! Le nevklonljiva volja in jeklena vztrajnost nam jamčita za uspeh in dvigneta naš vglad.

Občni zbor našega društva bomo naznanili po listih.

Katehetski vestnik.

Katehetski kongres v Zagrebu.

Dne 5. in 6. julija se je vršil v Zagrebu katehetski kongres. Vseh udeležencev je bilo nad sto, med temi sedemindvajset Slovencev. Predsedoval je zagrebski pomožni škof Dr. Lang. Prvi referent Dr. Kniewald je govoril o tem, »Tko traži svetovnost nastave i uzgoja.« Govoril je o poskusih laizacije šole v Jugoslaviji. Pri vzgoji imajo danes besedo tisti, ki so sami vzgoje potrebni. Konferent je bil Dr. Pečjak. Risal je razmere v Sloveniji. Resolucije govore o pravicah starišev do vzgoje svojih otrok, odklanjajo zanašanje politike v šolo, odklanjajo sokolstvo po šolah in povdarjajo pravice Marijinih kongregacij.

Drugi referat je imel prof. Lasman o »Poučevanju religije v osnovnih in višjih ljudskih šolah«. Dokazoval je potrebo, da se religijsko znanje osniva na historijsko podlago, na biblijo. V resolucijah je bilo sklenjeno, naj se prva tri šolska leta uči na podlagi knjige »Krščanski nauk za prvenec«, v 4. in 5. šolskem letu pa naj se uči deca po od duhovske oblasti dobrenem katekizmu in zgodbah sv. pisma.

Uniatski katehet Dr. I. Kalaj je govoril o »Osnovi za srednjo šolo«. Ker se v Srbiji ne ogrevajo za pouk krščanskega nauka na višjih razredih srednjih šol, presoajo po tem kopitu tudi nas. Vendar to ne drži, ker imajo katoličani dovolj vzornih in strokovno izobraženih duhovnikov. Konečno se je sprejela natančna in enotna učna osnova za osnovne in višje ljudske, kakor tudi za srednje šole. Resolucije govore o obligatnosti krščanskega nauka na vseh ljudskih in srednjih šolah in zagovarjajo potrebo, da se mladina udeležuje sv. maše in prejema sv. zakramente.

Najbolj zanimljiv je bil referat Slovenca Jožefa Krošla, kateheta v Celju: »Kaj nam je storiti, da se v skučanju fakultativnega krščanskega nauka priglasi čim več učencev za krščanski nauk«. Po tozadevnem zgodovinskem uvodu je govornik poudarjal kot prvo potrebo, da bi stariši hladnokrvno ne sprejeli takih postav, seznaniti jih s požrtvovalnostjo katoličanov po drugih državah, ki vzdržujejo z ogromnimi stroški svoje lastne katoliške šole. Treba je pa tudi otroke navdušiti za verski pouk. Tu igra katehetova osebnost

prvo vlogo, potem njegov nastop, njegova vrnema za blagor otrok. Katehet naj porabi vsa sredstva, da se bo veronauk mladini preljubil; predvsem naj se prav pridno pripravlja na pouk, ki naj ga poživilja s primernimi slikami in ponazorili. Sploh naj bo veroučitelj otrokom v vsakem oziru vzor, in naj se ne izogiblje socialnega delovanja med ljudstvom.

Uspeh tega kongresa je zavisen od nadaljnjega dela.

Enotna osnova za ljudske in srednje šole, sprejeta na katehetskem kongresu v Zagrebu, 1922.

1. razred: Krščanski nauk za prvence (I. knjiga.)
2. razred: Krščanski nauk za prvence (I. knjiga.)
3. razred: Krščanski nauk za prvence (II. knjiga.)
4. razred: Katekizem (z vprašanji in odgovori, vzetimi iz zgorajšnje knjižice, v kolikor niso novi.)
5. razred (I. razred srednje šole) prvi semester: stari zakon.
5. razred (I. razred srednje šole) drugi semester: novi zakon.
6. razred (II. razred srednje šole) prvi semester: novi zakon.
6. razred (II. razred srednje šole) drugi semester: cerkvena zgodovina.
7. razred (III. razred srednje šole) prvi semester: liturgika.
7. razred (III. razred srednje šole) drugi semester: katekizem z odlomki iz apologetike, dogmatike in moralke.
8. razred (IV. razred srednjih šol) I. in II. semester: katekizem z odlomki iz apologetike, dogmatike in moralke.
- V. razred srednje šole: Resničnost katoliške vere (apologetika.)
- VI. razred srednje šole: Resnice sv. vere (dogmatika.)
- VII. razred srednje šole: Življenje po veri (moralika.)
- VIII. razred srednje šole: Zgodovina kat. cerkve.

RAZNOTEROSTI.

Občni zbor »Prosvetne Zveze« v Gorici.

Najvažnejši faktor v narodovem življenju je njegova vera, ki mu daje jasne smernice za vse javno delovanje. Z verskimi načeli mora biti prekrvašena politika, gospodarstvo in zlasti kultura. Gorje ljudstvu, kateremu so zastrupili njegovo kulturo z brezverstvom ali verskim indiferentizmom!

Tukaj izvirajo potem vsi okuženi vrelci, iz katerih zajema narod svojo smrt. Če so že mogoči kompromisi na drugih poljih — na polju prosvete ne moremo priznati nobenih tozadevnih notranjih koncesij.

Da se zopet polože trdni temelji našemu prosvetnemu delu — to je bila glavna naloga ustanovnega občnega zbora »Prosvetne Zveze«. Pomembnosti tega dela so se zavedali oni gospodje, ki so v kljub neprilicnemu času prišli v Gorico, da pomagajo pri tem velevažnem delu.

Bilo jih je precejšnje število, čeprav bi ravno izmed duhovniških krogov pričakovali še večjo udeležbo. Zastopane so bi-

le po večini vse dekanije, izvzemši črniške, trnovske in postojnske. Posebno je treba poudarjati številno udeležbo od strani naših mladih, delavnih lajkov. Občni zbor je trajal nad dve uri in enoglasno sprejel predložena pravila. Sklenilo se je po daljši, temeljiti debati, ki jo prinašamo na drugem mestu, da obvelja za enkrat naslov »Prosvetna Zveza.« Kot zvezino glasilo se je sprejel »Kulturni vestnik.« Občni zbor je sklenil opozoriti vse naše kulturne delavce, da list »Prosveta« ni glasilo naše zveze. Ker je naša prosvetna akcija zelo nujna, se je sklenilo prirediti tekom meseca po vseh dekanijah informativne agitacijske sestanke za društvene voditelje, kakor tudi za društvenike.

Uljudno naprošamo vse gg. sobrate, ki delujejo na kulturnem polju, naj sporazumno določijo čas in kraj teh sestankov v posameznih dekanijah in sklep takoj javijo tajništvu »Prosv. Zveze.« Via Carducci 4, Gorica.

Med resolucijami, ki jih je sprejel občni zbor je najvažnejša ona, ki zahteva v najkrajšem času ustanovitev fantovskih in dekliskih odsekov v prosvetnih društvih.

Apeliramo na vse čč. sobrate, da bodo z vsemi močmi podpirali začeto akcijo. Vsako obotavljanje je lahko silno kvarno.

Istotako naprošamo društvene odbore po deželi, da nemudoma javijo svoj pristop k zvezi. Upošteva je težko materialno stališče, v katerem je večina podeželskih društev, se je sklenilo, da se za enkrat določi čim manjša članarina.

Vsako društvo, ki pristopi h »Zvezi« plača sam 10 L vpisnine in za vsakih 10 članov po 2 L članarine. Z ozirom na ogromno delo, ki ga ima vršiti zveza, so sicer ti prispevki zelo neznatni, vendar upamo, da bodo zlasti gospodje podpirali zvezo s tem, da pristopijo k njej, kot ustanovni člani z enkratnim prispevkom po 100 L.

Na občnem zboru je bil izvoljen za predsednika »Prosvetne zveze« gosp. Dr. Mirko Brumat. V ožji odbor so pa izvoljeni gg. msgr. Dr. Ličan, Dr. Glaser, Aug. Leštan, Dr. Munih, D. Doktorič, Dr. Brajša in gč. Besednjakova. Za tajnika »Prosvetne zveze« je imenovan g. F. Terčelj. Obenem s tem poročilom prosimo vse gg., naj se obračajo v vseh prosvetnih zadevah na zvezino tajništvo, ki jim bo radevolje po možnosti ustreglo.

»Pio sovvegno«. Mlajši sobratje goriške nadškofije popolnoma pozabljajo na to dobrodelno institucijo. Saj je to društvo edino zato ustanovljeno da podpira bolne sobrate. Če se že vse organizira po bolniških blagajnicah, zakaj bi se mi ne oprijeli lete ustanove naših prednikov. Za navodila naj se sobratje obrnejo na preč. g. župnika Dr. Ig. Kobala v Gorici (Corte s. Ilario).

Furlanska duhovščina. Pred tremi leti se je organizirala tudi furlanska duhovščina v goriški nadškofiji. Največ zaslug sta se med drugim za to organizacijo pridobila gg. Dr. Delfabro in Dr. Fogar. Društvo se imenuje »Società del Clero«. Namen društva je braniti moralne in gospodarske dobrine članov. Celotno društvo ima vsak mesec svoje zborovanje. To je

možno pač le zato, ker ima Furlanija izvrstne komunikacije. Vspeli društva je, da je izšla »Idea del popolo«, oživili so tudi katoliške mladeniške krožke, ki krasno uspevajo. Z ohranitev krščanskega nauka na ljudskih šolah, so se borili z nami ramo ob rami. Sedanji predsednik je prof. Dr. Delfabro.

Cerkvena glasba: Zelo je ustregel cerkvenim zborom Vinko Vodopivec z »Lavretanskimi litanijami« N.o 2. David Doktorič pa je izdal »Dve evharistični pesmi« za mešam zbor. Zelo priporočamo tudi Janeza Laharnarja »Marijine pesmi«. Dobi-vajo se te skladbe v knjigarni K. T. D.

Vodilne misli za naše kulturno delo.

Pri debati, ki se je vršila na občnem zboru »Prosvetne zveze« v Gorici je monsig. Dr. J. Ličan podal smernice za naše kulturno delo. Ker so te smernice važne za informacijo, priobčujemo na tem mestu dobesedno izvajanja g. profesorja:

Gospodje! Paragraf 2. pravil »Prosvetne zveze« stavi vse naše delovanje na krščansko kulturno misel, da pa ne bo kdo mislil, da rušimo s tem slogom v deželi, opozarjam na pakt, ki se je po razsulu Avstrije sklenil med S. L. S. in pa narodno napredno stranko na Goriškem.

Pakt se je sklenil ne za fuzijo obeh strank, ampak le v svrhu skupnega političnega delovanja. Med pogoji so bile sprejete tudi te točke: (glej zapisnik S. L. S.).

»V svrhu moralne povzdige slovenskega ljudstva se imajo v javnem delovanju — v listih in na shodih — smatrati verska in moralna načela nedotakljivim, katerih ne sme v političnem delovanju nobena stranka ne direktno napadati, ne indirektno spodkopavati. Skupna stranka se zavzema in podpira vsak napredek, ki ne nasprotuje verskim načelom. Slov. Ljud. Stranka si pridrži pravico svobodno o smislu svojih načel delovati v kulturnih organizacijah.«

Gospodje! Že pred 4 leti smo nevtalnost odklanjali v naših kulturnih društvih ter odločno zahtevali svobodno udejstvovanje verskih načel. To je torej povsem v smislu skupnega sporazuma. Je pa to docela naravno, kultura, ki bistveno na načelih sloni, ne more biti nevtalna, *luč ne more biti tema*, in obratno tudi ne.

Pa poreče kdo, da imamo že zvezo prosvetnih društev, čemu ustanovljati novo in delati tako zmešnjavo. Zmešnjavo so povzročili oni, ki so taka nevtalna, nesmiselna kulturna društva snovali, taka ki vsebujejo koj ob svojem postanku že jedro razsula.

Rečem pa, potrebna nam je nova »Prosvetna Zveza«: K pravi izomiki spada *izobrazba celega človeka*, ki ni le zunanja telesna olik, temveč v prvi vrsti izomika *notranjega duha*. K temu na spada *izobrazba razuma*, pa tudi *volje in srca*. Vsaka izobrazba, ki ne vpoštevata pri izobrazbi celega človeka — je neopolna. In uprav v zadnjem času se širijo po nekaterih društvenih predavanjih naravnost škodljivi, strupeni nazori, ki napolnujejo razum z zmotami, in vzbujajo v srcu strasti. Taka vzgoja je pogubna. Odločen boj taki vzgoji!

Gospodje! Krščanstvo je tista go-
nilna sila, ki daje temelj prave popolne
vzgoje celega človeka.

V dokaz kličem dvatisočletno zgo-
dovino krščanstva. Ona je prerodila, o-
plemenila cele narode pričenši od po-
gansko rimskega — naroda do ljudstev,
ki v najnovejšem času po strašnih za-
blodah vpirajo oči v kuščanstvo.

Je pa, gospodje, tudi iz samega na-
rodnega stališča potrebno, da opremo
svoje kulturno delo na verske temelje,
ker sicer se naš narod — brez verske si-
le — potopi v mlakaži brez načelnosti,
in korupcije. Znamenja take vzgoje se
že kažejo.

Naj nas ne plaši malo število pravih
kulturnih delavcev. Misel krščanska jo
podobna kvasu. Majhen košček kvasa,
ima v sebi tako notranjo enegijo, da pre-
kvasi kmalu vso maso. A krščanska mi-
sel je sedaj na pohoda do novih bojov
in novih zmag!

Konference.

*Svečeniška zajednica S. J. za šempeterski
dekanat.*

Tajništvo Šempeterske Zajednice S.
J. nam poroča: Naša, meseca decembra
lanskega leta na novo oživljena zajednica
pridno deluje. Šteje 12 rednih članov.
Predsedstvo tvorijo 3 člani: zajedniški
predsednik sbr. župnik Godnič, zajedn.
špiritual sbr. misijonar Zdravljč in zaj.
tajnik sbr. kurat Zamar. Zajednica si je
napravila v okviru splošnih pravil »Soda-
litas C. J.« lasten pravilnik, ima sledečih
5 odsekov: versko-cerkveni, šolsko-kate-
hetični, prosvetni, socijalni in pravno-
gumotni odsek. Zajedniške konference zbo-
rujejo desetkrat na leto: razun v marcu in
maju vsaki mesec v za vsak mesec stalno

določenih krajih, stalni zajedniško-konfe-
renčni dan je vsak zadnji ponedeljek v me-
secu. Udeležba na konferencah je za čla-
ne strogoobvezna, h skoro vsaki konferen-
ci pride več ljubih gostov. Red na konfe-
rencah je strogo parlamentaren. Vsaka
konferenca traja od 9. do 1. ure, po kosilu
se nadaljuje v poluradni obliki. Konferen-
čna taksa znaša 15 lir. Asketični del kon-
ference nam pridno oskrbuje naš požrtvo-
valni špiritual sbr. Zdravljč tako pri du-
hovnem nagovoru začetkom konference,
kakor tudi pri popoldanski adoraciji v cer-
kvi, za kar smo mu zelo hvaležni. Pri
zadnji konferenci v Vrtojbi, katere sta se
udeležila tudi sbr. Msgn. Valentinčič in
tajnik »Prosvetne Zveze« sbr. Terčelj, se
je dosti govorilo in debatiralo o »Zboru«,
o zajednicah in o zajedniških konferen-
cah. Tozadevni referat je imel sbr. Godnič.
Storjeni sklepi se bodo sporočili občnemu
zboru »Zbora sveč. sv. P.« — Sbr. Pipan
nas je pripravil s svojim govorom na za-
četek šolskega leta, sbr. Terčelj je govoril
o organizaciji »Prosvetne Zveze« in k pol-
uradni popoldanski konferenci povabljeni
gospod Dr. Biteznič nam je pojasnil polo-
žaj in stanje kmetско delavskih zvez. Re-
gistriranja vredno je dejstvo, da so se tudi
te konference kljub najhujšim naličom in
pravi pravcati poplavi, v vremenu, kakor
si hujšega ni bilo mogoče misliti, vdeležili
vsi člani, gotovo znamenje velike ljubezni,
katere imajo naši zajedničarji do te svoje
organizacije. Zajedniški pozdrav ter če-
stitke našemu »Zborniku« k novemu pre-
bujenju in vstajenju!

KRONIKA.

Kronika. Jesenska premeščenja v go-
riški nadškofiji. Oskar Pahor iz Ljubljane
v Šempeter za župana upr.; Štefan Pod-
beršček iz Dol. Trebuše za kurata v Kal;

Jožef Likar iz Srpenice za žup. upr. v Dol.
Trebušo; Natalij Monkar iz Bovca za ku-
rata v Srpenico; novomašnik Ante Česor-
nja za kaplana v Bovec; duhovnik An-
ton Krapež za kaplana v Cerkljo; Edvard
Ferjančič za kaplana v Solkan; novomaš-
nik Filip Kavčič za kaplana v Črni vrh;
novomašnik Ludovik Likar za kaplana v
Spod. Idrijo; sem. duh. Janko Žagar za
kaplana v Idrijo; Ignacij Breitenberger iz
Spod. Idrije za kaplana v Vipavo; Martin
Gorše iz Idrije za kaplana v Trnovo; A-
lojz Lesar iz Črnega vrha v Košano;
Alojz Paylin iz Vipave za kateheta v Tol-
min; Stanko Stanič iz Cerklje za kapla-
na na Travniki v Gorici; Dr. Mirko Bru-
mat iz Solkana za stolnega vikarija v Go-
rici; Ivan Jarec bo upravljal vikarijat
Kamno.

Petnajstletnica mašništva na Sv. Gori.

V četrtek, dne 26. t. m. bodo praz-
novali na Sv. Gori petnajstletnico maš-
ništva sobratje, ki so bili posvečeni l.
1907. Iz goriške škofije so sobratje Gr-
bec Anton, župni upr. v Vrabčeh, God-
nič Jož. župnik v Dornbergu; Kenda Iv.
kurat v Novakih; Klobučar Andrej; žup-
nik-dekan v Bovcu; Posarelli Štefan, žup.
upr. na Otlici in Vodopivec Jožef, kurat
v Nabrežini. — Za invengoriške duhov-
nike prevzame vodstvo br. župnik Kra-
ševac. — Ob 9. uri bo slovesna sv. ma-
ša. Slavnostni govor bo imel sbr. dekan
Jakob Rejec.

Dne 10. t. m. se je poklonila prezviše-
nemu knezu in nadškofu goriškemu mest-
na duhovščina z gen. vik. mons. Sionom
na čelu, izražajoč mu vdanost in častitke
k godu. Prezvišeni se je zahvalil in med
drugim povdaril tudi potrebe kat. tiska in
socialnega dela v smislu kat. načel poseb-
no v slovenskem delu nadškofije.

LISTEK.

Fr. Hočevar:

ČUDNI DOGODKI V LIMPIAS NA ŠPANSKEM.

Glas o čudnih dogodkih v mestu Lim-
pias na Španskem je šel preko Pirenej na
vzhod in čez morje tudi na Angleško in v
Amriko. V Madridu je izšla knjiga z na-
slovom: Čudeži v Limpias. S temi dogod-
ki se je pečalo že nemško časopisje in re-
vije, nekateri bolj skeptično, drugi bolj
optimistično. Bolj obširno obravnavo na
podlagi španskega izvirnika neki franco-
ski duhovnik, ki je lani izdal knjižico: Les
prodiges de Limpias (Chateau - Gonthier
1920.) Morda bo zanimalo tudi koga iz-
med nas, če iz te knjižice podam nekaj od-
lomkov, da si lahko potem ustvari svojo
sodbo, zakaj cerkvena oblast se še ni iz-
rekla o tem.

Limpias je mesto v španski provinci
Santander, malo mesto s 1.300 ljudmi. V
minulosti je bilo menda bolj imenitno. Cer-
kev je posvečena sv. Petru, sezidana v 16.
stoletju ter ima znotraj 10 oltarjev, iz-
med katerih je vsak zanimiv. Na velikem
oltarju je križ z umirajočim Kristusom, ob
strani sta pa dve solii: ena Marijina, ena
pa sv. Janeza Evangelista. Ta Kristus je
pravi umotvor, ime umetnikovo ni znano.

Zlasti glava, obraz je nekaj čudovitega,
pogled na ta obraz nam oživi prav živo
cel dogodek na Kalvariji in vzbuja vsake-
mu sočutje.

V tej cerkvi je bil l. 1919 od 22-30.
marca sv. misijon, ki sta ga imela dva pa-
tra kapucina, dva redovnika zelo pobož-
na. Že začetkom misijona sta patra opa-
zila nekaj čudnega. Veliki lestenec na sre-
di cerkve je bil preveč nizko obešen in je
zakrival ljudem pogled na Kristusa na kri-
žu. Zato reče en pater, naj dene mežnar
lestenec bolj visoko. A mežnar se ustraši,
ko opazi, da lestenec visi samo na tenki.
železni in zarjaveli žici in čudno se je
zdelo, da ni padel že doli, ko so bili ljudje
v cerkvi in bi bil lahko ubil do dvajset o-
seb. Nasledni dan je padel s zvonika žele-
zen bat za zvonjenje na zemljo pred cer-
kvijo, kjer se je igrala gruča razposajenih
otrok in samo par centimetrov je manj-
kalo, pa bi bil kdo ubit. Sv. misijon je bil
zelo obiskovan in gorečnost je rastla od
dne do dne. Zadnji dan je bilo skupno sv.
obhajilo in prišli so k obhajilni mizi tudi
ljudje, ki se jih ni videlo prej, tako da so
nekateri žene od veselja jokale. Bilo je o-
krog pol devetih in na prižnico je šel pa-
ter Agatangelo, da izgovori par besed v
zahvalo po sv. obhajilu. Med tem govo-
rom, ki je bil jako ganljiv, stopi naenkrat

neka mala deklica k spovednici, kjer je
spovedal drugi pater, in mu pove z odloč-
nim glasom, da Kristus obrača, premika
oči. Takrat je gorelo šest sveč na velikem
oltarju. Pater jo pošlje proč, češ da se ji
sanja. Toda nato pridejo druge deklice k
njemu in isto povedo in pristavijo, da lah-
ko prisežejo pred škofom, če bi bilo treba.
Pridigar je stal še na prižnici in videl,
da hodijo deklice nekaj praviti patru, a se
ni zmenil dalje, kaj je. Po pridigi mu po-
ve njegov tovariš, kaj da govore deklice,
opazujeta Kristusa a ne vidita ničesar.
V cerkvi je bilo okrog tisoč ljudi, a pri-
bližno štirideset oseb moških in ženskih
potrjujejo isto, kar so rekly deklice, da
Kristus obrača oči in se celo Kristus poti.
V cerkvi je nastalo veliko navdušenje in
ihtenje. En pater pristavi lestvico in s
strahom se dotakne s prsti Kristusa in
pravi, da je res neki čuden pot.

Za tem prvim dogodkom so sledili še
drugi in se vrše še danes. Začelo se je
kmalu romanje v velikem številu v to cer-
kev. V 5 mesecih je bilo čez 80.000 ljudi
in izmed teh je čez 4000 oseb izjavilo, da
je zapazilo na Kristusu nenavadne pojave
in znake. Nekateri so opazili skrivnostno
pot na Kristusu, drugi so videli solze v o-
čeh, drugi zopet so opazili sledove krvi,
ki je tekla iz čela; nekateri so videli krva-

Župniški izpit. Te dni so delali nekateri sobratje župniški izpit. Prvo polovico izpita so delali gg. I. Štolfa in Leop. Cigoj; drugo polovico pa gg. Alf. Berbuč, Al. Pavlin in I. Kos.

IZ DRUGIH LISTOV.

Ruski mislec o zedinjenju cerkva. Bivši »oberprokuror« ruskega svetega sinoda, P. Izvoljskij, piše v »Detincu«, Berlin, januar 1922, o vprašanju združitve krščanskih cerkva: V uri preizkušnje se je rusko ljudstvo zgrnilo krog svoje cerkve. Stiska ruskih množic je tako strašna, da ne zadostuje več — in to začenja umevati celo zapad — človeška pomoč. Ruski pravoslavci misli, da bi bil čas, da se združita dve glavni krščanski cerkvi v boju proti močem teme. Problem je silno težaven. Glavna ovira je primat rimskega papeža. In vendar naj bo cerkev ena, t. j. vodena od ene oblasti. Priznavamo to resnico; a ne najdemo — ne na tej ne na oni strani — sil, da bi oviro premagali. Kaj storiti? Odrešenik ni zapovedal le zunanje juridične enote, ampak tudi notranjo moralno enoto, ki jo tvori ljubezen. Tu je ključ. Treba je v miru in ljubezni prodreti v notranji in duhovni svet katolištva. Pravoslavci — pravi Izvoljskij — moremo storiti edino to, a to zadostuje, da dosežemo cilj. Še druge ovire so. Stoletja sta vzhod in zapad ločena in nastala je globoka dušeslovna razlika med njima; na zapadu se je razvil nam tuji način umovanja, praktičnost in nagnjenje, uporabljati v duhovnem življenju pravne norme. — Druga ovira so zgodovinski spomini na katoliško propagando v času stoletne borbe s Poljsko in notranjega brezredja v XVII. stoletju. Tako se je dogodilo, da je v času, ko je pravoslavje gradilo, ujedinevalo in o-

blikovalo Rusijo, v očeh Rusov nastopal katolicizem kot zunanji sovražnik narodnih teženj. Sedaj, posebno po papežu Leonu XIII., je čas, da zbrisemo pogreške preteklosti. Mi pravoslavni radi verujemo to, kar pravi Rim, da ne misli delati nasilja našim verskim in narodnim čuvstvom in da nas vabi k sebi v ljubezni. Vendar je še mnogo katoliških ljudi, ki mislijo, naj se katolicizem okoristi od krize, ki jo doživlja ruska cerkev. Sedaj, ko nima naša cerkev več poglavarja, carja, ko je ločena od države in v dozdevni nevarnosti, da se njen organizem razsuje, naj išče opore izven sebe, v rimski stolici. Zato je treba posebno pozorno zasledovati separatistična stremjenja, predvsem ukrajinsko. Taka razlaga ruskih dogodkov je, pravi pisatelj, velika zabloda in kaže smotno, da zapad ne zna oceniti resničnega pomena ruskih dogodkov. — Mi pa dobro vemo, nadaljuje avtor, da se ruska cerkev konsolidira. Napačno bi bilo proti njej izkoriščati politične sile, ker to bi najbolj oddaljilo unijo. Pravoslavna cerkev se krepi iz krvi mučnikov. Nevarnost za vse krščanstvo pa je velika. Kaj bo napravil Rim s svojo disciplino in stoletnim izkustvom? Ali se bo vrgel v boj proti skupnemu sovražniku, materializmu, ali bo iskal le zunanje združitve? Mi bomo sledili zakonom ljubezni. In vendar dvigamo glas, da opomnimo, da se moramo čutiti združene v boju proti sovražnikom krščanstva. V tem skupnem boju se naučimo, spoznavati, spoštovati in ljubiti se. Pred zunanjo združitvijo pravoslavja in katolištva mora iti notranja, ljubezenska združitev. To je edina pot. In resnično, če brez strasti zremo na to vprašanje, potrdimo, da je katoliška Cerkev vedno imela voljo, hoditi v tej smeri nam nasproti.

Iz Soc. Misli 1. št. 5.

Stanje katoliškega življenja na Francoskem. V lanskem »Revue des deux mondes« j epriobčil Georges d'Avenal nekatere statistiko o stanju verskega življenja na Francoskem, odkar so 1. januarja 1906. stopile v veljavo ločitvene postave. Francija šteje danes približno 38 milijonov katoličanov, ki so razdeljeni na 84 škofij. Kot merilo za notranje versko življenje jemlje d'Avenal obisk nedeljske sv. maše in zadostitev velikonočni dolžnosti, kar seveda daje izvestni zmotnostni koeficient. V tem pogledu je našel zadostnih podatkov v 73 škofijah, ki jih je razdelil v tri skupine tako-le: 27 škofij je vernih; v njih se povprečno večina žensk in približno polovica moških udeležuje nedeljske sv. maše, a velikonočno dolžnost izpolnjuje večina žensk in približno četrtina moških. 28 škofij je mlačnih; v njih hodi še večina žensk, a samo tretjina moških k nedeljski maši, velikonočno dolžnost pa opravlja samo polovica žensk in približno 15% moških, 18 nadaljnjih škofij je indiferentnih; v njih izpolnjuje svoje cerkvene dolžnosti samo še manjši del žensk in približno 10% moških. Na splošno računa Avenal, da se je cerkvi popolnoma odtujila $\frac{1}{5}$ francoskih katoličanov ali 8 milijonov, $\frac{2}{5}$ vršita svoje cerkvene dolžnosti le napol, a $\frac{2}{5}$ je še zvestih vernikov. Seveda so vse te številke samo poprečne in je nekaj škofij (del Normandije, škofiji Albi in Auch na jugu, nadškofiji Chambéry in Besancon na vshodu), v katerih opravlja velikonočno dolžnost 60% moških in 80% žensk, ob nedeljah pa hodi v cerkev do 95% vseh katoličanov. Po Avenalu bi stanje verskega življenja na Francoskem spričo 150 letnega ateističnega boja, spričo 50 letne brezverske vzgoje in spričo 15 letne ločitve cerkve od države še ni bilo tako minimalno. Toda nekateri nemški poznavalci razmer tr-

ve pene, ki so se pokazale ko je stisnil Kristus ustnice; drugi zopet, da Kristus svoje oči bolestno obrača proti nebu, drugi so videli, da svoje oči obrača po množici z globokim pogledom; drugi zopet, da jim je dal blagoslov s svojimi očmi in sličen način kot se daje s monstranco; nekateri so opazili da usta, kot da bi molil, odpira in zapira, drugi zopet, da svojo trnjevo glavo maje od desne proti levi, nekateri pa so baje celo čuli globoke vzdihne iz prsi in menda celo slišali besede iz umirajočih ustnic.

Izmed višje duhovščine je bil prvi škof iz Pinar del Rio, ki je opazil te čudne pojave. Dne 27. avg. 1919 je bil prišel sem v spremstvu številnih romarjev. Med sv. mašo je on klečal na klečalniku in molil ko obrne svoje oči proti Kristusu, opazi, da usta odpira in zapira, in isto je opazoval tudi zvečer tekom deset minut. Videl je škof tudi, da svojo kronano glavo premika od desne proti levi in da obraz izraža neko nepopisno bridkost podobno kakor pri umirajočemu. Obenem je škof začutil v svojem srcu, neki nenavaden občutek: zdelo se mu je, da mu hoče srce počiti in jemalo mu je dihanje. Ni se mogel ločiti od Križanega, najraje bi bil ostal pred oltarjem.

Iz hvaležnosti je škof napisal pastirski list, kjer je popisal nekoliko svoj do-

življaj. Z njim sta bila takrat še dva znanca: neki duhovnik in njegov brat. Ta drugi pripoveduje, da je videl tako-le: V začetku Credo sem videl, da nebeški Oče s svojimi rokami drži kvišku obe rami sv. križa, na katerem visi zelo lep in blesteč Kristus. Na obrazu Kristusovem se je bralo veselje in zadovoljnost. Zdelo se je, da se hoče podoba izviti iz rok nebeškega Očeta in pritisniti vernike na svoje prsi. Ta prikazen je trajala do konca mašnikovega obhajila, potem je podoba zadočila zopet navadno obličje.

Župnik v tem kraju pripoveduje sledeče: Okrog dvajset delavk v spremstvu ene gospe je prišlo sem na sprehod, izlet; na kako pobožnost niso menda mislile, kakor bi človek sodil vsaj na zunanje. Baje so hotele po kosilu poiskati celo harmonike in plesati poleg cerkve.

Prišle so tu v cerkev in glej, ta dekleta je nekaj kakor pušica presunilo in takoj so padle na kolena, začele jokati bridko z globokim kesanjem v srcu in klicale: Ne več greha! Doslej Te nismo poznale, o gospod....! Le s težavo so se ločile od oltarja, ko so se vračale domov.

Devet ribičev iz Baskov je stopilo iz čolna in se podalo v Limpas, da izpolnijo neko obljubo v čast Jezusu na križu v tej cerkvi. Komaj stopijo v cerkev, bilo je notri okoli 30 drugih ljudi, že začno klicati

na ves glas od začudenja v svojem narečju in z njimi tudi drugi ljudje. Razun deset ljudi in enega ribiča so vsi navzoči, to je 30 ljudi hkrati in naisti način videli čudovite pojave in kar je še bolj čudno, ta prikazen je trajala eno uro časa. Jokali so od veselja in ginjenosti in pri odhodu so zapisnik vsi ribiči podpisali.

Veliko število romarjev zosebno in skupaj je prišlo in še prihaja v to cerkev. V knjigi romarjev najdemo zapisane španske cerkvene prelate in tudi kraljeva dvojica je že molila v tej cerkvi pred tem oltarjem. Gospoda raznih stanov: zdravniki, odvetniki, vseučiliški profesorji so že obiskali ta kraj. Veliko grešnikov se je tu izpreobrnilo in jelo trkati na svoje prsi. Celó iz Pariza je dospela marsikaka rodovina v ta ubogi kraj in tudi iz Amerike nameravajo romati semkaj v obilnem številu. Iz Irske so dospela pisma, v katerih prosijo za molitev pred tem oltarjem in tudi sporočajo, da so ti dogodki vzbudili veliko zanimanje.

Neki romar iz astarske provincije je izpovedal sledeče: Med govorom nekega dominikanca so začele ženske kričati, da vidijo čudež na Kristusu. Ni verjel, misleč, da je samo prevara in je šel ven. Pri kosilu mu je pravil brat, da je videl da je Kristus oči premikal. Ni verjel, zato mu reče, naj gre popoldan v cerkev, ko je malo

dijo, da je položaj znatno slabši. Po njih mnenju se najmanj pri polovici vseh francoskih katoličanov omejuje versko življenje na prvo sv. obhajilo in na prejetje zakramentov ob priliki poroke in ob smrtni uri; k nedeljski maši hodi približno $\frac{1}{2}$ žensk in $\frac{1}{3}$ moških, velikonočno obhajilo prejema $\frac{1}{5}$ moških in morda nekaj nad $\frac{2}{5}$ žensk. Sploh je pesimizem nemških katoličanov glede verskih bratov in katoliške stvari na Francoskem zelo veli. Ni dvoma, da to gledanje stvari ni prosto nacionalnega nasprotja in da zato ni zanesljivo, vendar nagiba k resnemu razmišljanju, kar v tem pogledu navaja »Kölnische Volkszeitung« dne 28. decembra 1921.: Državno življenje na Francoskem slei ko prej vodijo ljudje, ki so vse prej nego cerkvi naklonjeni. Briand že napoveduje konec »Union sacrée« — svete zveze — v imenu katere so katoliški redovi in druge ustanove uživali med vojsko ne pravic, ampak nekako tiho toleranco. V parlamentu je govoril Painlevé o novem bloku leve in celo Jonnart opravičnik pri Vatikanu, je javno izjavil, da ostanejo lajške t. j. ločitvene postavbe po obnovi zvez z Vatikanom popolnoma nedotaknjene. Briand se je v zadnjem času očitno zasukal na levo, a pri bodočih volitvah je okrepitev radikalnih elementov baje več nego gotova. Pač je resnica, da je najti med francoskimi intelektualci, posebno med literati, mnogo globokega, iskrenega verskega duha; tudi med akademično mladino veje nov duh. »Toda kaj pomagajo najboljši vojskovodje brez velike, dobro izšolane armade, kaj najizbornejši voditelji brez volivcev?« Francoska masa je pa danes v verskem pogledu splošno tako brezbrizna kakor prej. Če bi se na Francoskem zopet vnel verski boj, meni glasilu nemškega centra, bi našel katoličane zopet nepripravljene. Saj

si katoliški Francozi do danes niso umeli osnovati lastne politične stranke, ki bi jim v javnem življenju tvorila hrbtnico, in so v tem oziru daleč zaostali celo za italijanskimi katoličani. Na francoskih ljudskih šolah deluje 50.000 socialističnih in 15.000 komunističnih učiteljev, ki neumorno odtujujejo mase veri in cerkvi. Pomanjkanje duhovščine je silno posebno po deželi, kjer ostajajo mnoge kje cerkve prazne. Dobro bi bilo izvedeti o tem sodbo s francoske strani.

Iz »Soc. Misli« I. št. 1.

Koristni migljaji.

Naši blagoslovi niso malenkosti.

Kolikokrat je naš Učenik blagoslovil! Ko je prvič čudežno pomnožil kruh, »pogledal je proti nebu, blagoslovil in razlomil je kruh (Mark. 6, 41). O otroci! beremo: »Vzel jih je v svoje naročje, polagal je nanje roke in jih je blagoslovil« (Mark. 10, 16). Tudi kruh, ki ga je spremenil v svoje telo, »je blagoslovil in ga razlomil« itd. (Mat. 26, 26). In ko je bil z učencema v Emarvsu pri mizi, »je vzel kruh, ga blagoslovil, razlomil in ga jima dal« (Luk. 24, 30). In zadnje, kar je svojim učencem dal na zemlji, je bil blagoslov. »In zgodilo se je, ko jih je blagoslovil, se je ločil od njih« (Luk. 24, 50). Brez dvoma je tudi sicer blagoslovljal svojo mater, sv. Jožefa, apostole, bolnike, grešnike in druge, še rajši nevidno, kot pa vidno z zunanjim znamenjem.

Kako visoko ceni blagoslov sv. Cerkev. S kakšno skrbjo blagoslovlja in kolikokrat jih blagoslovlja že mašnike same, preden jih sprejme v svojo službo! Kako slovesno se glasi med litanijami vseh svetnikov iz ust äkofovih: Ut hos famulos tuos

consecrare et santificare digneris.... in posebej jim mazili roke v blagoslavljanje: Consecrare et santificare digneris, Domine, manus istas, ut quodcumque benedixerint, benedicatur et quodcumque sanctificaverint sanctificatur.

Kolikokrat naj duhovnik po želji in navodilu sv. Cerkve blagoslovja pri krstnem kamenu, v spovednici, na prižnici, pri bolniški postelji. Poseben formular ima za novomašnikov, mašnikov in škofov ter papežev blagoslov. Poseben blagoslov ima za tretjerednike in otroke, za matere po porodu, za umirajoče in mrtve, najsi bodo otroci ali odrasli, in vse.... žito in vino, setev in jedila, hiše in hlevi, naj bo po njeni želji blagoslovljeno in vse.... kadilo in voda, les in obleka, posode in slike in drugo, kar rabi v bogoslužne namene, mora biti po njeni volji blagoslovljeno....

Kako visoko so cenili blagoslov prvi kristjani. Dr. Schanz piše (Sakramentlehre. Herder. Freiburg im Breisgau 1893, str. 79) v soglasju s Tertulijanovim poročilom (De corona mil. c. 3. Migne, P. L. 2 8°): »Pri vsaki stopinji, ko hodijo iz hiše, ali prihajajo nazaj, ko se oblačijo, obuvajo, umivajo, ko jedo, ko luč prižigajo, ko hodijo spat, ko se vsedajo, pri vsakem dejanju zaznamujejo čelo s križem. Iz obsedencev izganjajo hudiča, s pomočjo svetega križa, zdrave varujejo s križem. Cerkveni očetje kar ne najdejo dovolj besedi, da bi opisali moč svetega križa. Ta jim je znamenje kristjana, strah hudobnih duhov. Zakaj ko le-ti zagledajo križ, se spomnijo Kržanega in tega se bojijo, ker je strl glavo satanovo. Po znamenju križa izginja čarovnija, izgubi zarotovanje čarodějcev svojo moč v pričevanje, da je Kristus res vstal od mrtvih in da je premagal smrt in pekel. Križ med prvimi kristjani

ljudi. Komaj vstopi, že zapazi, da Kristus giblje z ustnicami, kakor da bi govoril, čisto naravno in priprosto. Nato je obrnil svoj pogled nanj na to in ono stran. Umaknil se je na desno stran in zopet ga je pogledal, nato je bil njegov pogled oster, tako da se je jel tresti in povetil glavo proti tlu. Zopet pogleda in zopet je sledil strašen pogled s Kristusovih oči; ni si upal ostati več v cerkvi in je šel ven. Ob petih se je vrnil. Postavil se je zopet blizu oltarja in zapazil, da prsa in obraz Kristusa dobivata višnjevo barvo, njegove oči se gibljejo od desne proti levi in usta so se odpirala, kot da bi težko dihal. Trajalo je to 15 do 20 minut. Pogledal je nato Kristus kvišku in doli in njegove trepalnice so počasi doli se premikale in se zaprle. Hkrati so se ustnice stisnile in njegov obraz je dobil tako bolesten izraz. Nad obrvi je zapazil rano in iz nje je pritekla kapljica krvi in obstala na trepalnici. Nato je videl, da je druga kapljica pritekla od trnjeve krone doli lahko razločljiva, se spustila po obrazu, rdeča črta na višnjem obrazu se je poznala. Nato je več krvi padlo izpod trnov na rame, ne da bi se noteknile obraza. Med tem je odprl usta in prišlo nekaj podobnega kot pene. Ravnotakrat je neki dominikanec šel na prižnico in Kristus ga je gledal nepremično približno pet minut. Nato je zaprl oči in ta-

ko je bil med pridigo. Ob koncu pridige mu reče pridigar, da naj da blagoslov. In tedaj Kristus odpre oči in usta se nagne s smehom na ustih, kot da bi hotel dati blagoslov.

Slične so druge številne izjave pismene in ustmene od lajikov in duhovnikov. Neki zdravnik iz Saragose je bil tu. Čeprav brezverec, je vendar opazil isto in priznal, da se na tem obrazu opaža nekaj posebnega, kar se ne opaža na drugih kipih. »Ker nimam vere«, je rekel, »moram reči, da bo veda v prihodnjih časih že pojasnila te reči naravnim potom.«

Prej imenovani kapucin, ki je imel sv. misijon, je sklenil 2. jun. 1919, sam ostati v cerkvi po noči, prižgal je vse električne luči in imel v cerkvi lestvo. Kmalu opazi po noči iste znake, pristavi lestvo in iz bližine pol metra opazuje obraz: oči se premikajo, usta odpirajo, punčica v očesu je skoraj izginila in videlo se je samo belo v očeh kakor pri umirajočih. Obšel ga je tolik strah, da bi bil kmalu umrl. — Neka deklica je baje čula besede: »Parce Domine, parce popolo tuo« in zopet: »Gospod, v Tvoje roke izročim svojo dušo«. A ta priča je doslej nezagostna.

Cerkev se ni še izrekla, pač pa zbira-jo škofje dokumente, zaprisežene izjave in prihodnjost bo pokazala; ali in koliko re-

snice je na tem. Neki španski škof je dejal v pastirskem listu: »Kaj hoče Kristus? On hoče ljudi in svet k sebi pritegniti.... Zato se nam javlja v podobi bolesti, ker ljubezen in bolest sta tesno združeni; javlja se nam kot umirajoč na križu, da bi videli njegov smrtni boj in njegove bolečine. Njegovo srce je ognjišče ljubezni, on je umrl za nas, a mi ga ne poznamo in svet ga preganja. A njega žeja po ljubezni. Zato hoče pokončati greh in kraljestvo satanovo ter rešiti duše, ki mu jih ugrablja pekel. Kristus hoče od nas kesanja, sočutja, vere, ljubezni, čistosti, zatajevanja in ponižnosti. Kristus hoče, da hodimo za njim in nosimo svoj križ.«

Naj bo na tej stvari kar hoče, vsa stvar ni ostala doslej brez blagodejnih posledic. Pobožnost od sv. križa, češčenje Kristusovega trpljenja se je na Španskem močno poživilo, vse povsodi odhajajo tri in devetdnevnic in kupujejo križe za družine.

Poročila pravijo, da se vrše na tem kraju tudi čudežna ozdravljenja. Nenadno ozdravljenje nekega duhovnika je bilo tudi od zdravnikov izpričano.

Konec.

kreпча in varuje človeka, dviga upanje, preganja greh in temo.

Kako vpliven je večkrat duhovnikov blagoslov! O pokojnem kardinalu Misiji smo brali svoj čas v »Slov. Učitelju«, da je imel navado vsak večer, preden je legel spat, blagosloviti svojo škofijo na vse štiri strani sveta. Tako je storil tudi ono no. 1. 1895, ko je bil usodni potres v Ljubljani in glej, smrtna žrtev je bila ena sama.

Cenimo torej blagoslov, ki ga dajemo! Zakaj blagoslov je molitev — četudi molitev sv. Cerkve — in molitev je toliko uspešnejša, kolikor pobožneje jo opravimo. In aktualna pobožnost je celo pri sv. maši

in delitvi sv. zakramentov v marsikaterem oziru upoštevanja vredna. — Zato pa kar koli blagoslovljamo, blagoslovljajmo dostojno: »Omnes cruces exacte, distincte et modeste formandae sunt et manus nullatenus praecipitanter, circulariter aut alio modo antiliturgico agitanda« pravi Erker (Encheridion, Sec. V. Tract. II. c. II.). — Kadarkoli blagoslovljamo, izgovarjajmo besedilo razločno. Kako klavarno bo, če dobimo slovenski obrednik in bomo požirali in verižili besede — kar se večkrat godi v latinskem jeziku, samo, bo v domačem jeziku bolj očitno — tako, se nam bodo ljudje smejali! — Pojdimo sami radi po blagoslov h Gospodu v tabernakelj. Tu

kličimo: »Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus!«

Iz »Vzajemnosti« X, št. 7-8.

Listnica uredništva:

Sobratje naj oprostite, da prva številka slabše izgleda, kakor bi pričakovali. Manjkalo je gradiva! Priporočamo se konferencam za gradivo.

Urednik: Stanko Stanič, kap.

OBVESTILO

Podpisani uljudno naznanja preč. cerkvenim oskrbništvom in slavnemu občinstvu da so dospele voščene sveče lastnega izdelka ter se bodo iste prodajale v prodajalni

Katoliška tiskovnega društva v Gorici Montova hiša

VIA CARDUCCI št. 2

in v TRSTU v Novem pogrebnem podjetju,
CORSO VITTORIO EMANUELE III. 47.

Za obilna naročila se toplo priporoča

udani **J. Kopač.**

Knjige „Goriške Matice“

izidejo prve dneve meseca **novembra 1. l.** Gg. poverjeniki so naprošeni, da ponovno priporočajo ljudstvu knjige, ki so odobrene od gor. knez nadškofijskega ordinarijata. Cena vsem trem knjigam **L. 4.-** vezava v trdo za vsako knjigo **L. 1'50.**

„Goriška Matica“.